

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kalastuslakia tarkistettavaksi siten, että viranomainen tai valan tehnyt kalastuksenvalvoja voisi ottaa tarvittaessa talteen kalastusvälineet kalastettaessa ilman läänikohtaista viehekalastusmaksua.

Lisäksi ehdotetaan tarkistettavaksi kalastuslain muutoksenhakusäännöksiä muuttamalla ne uuden hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja käytäntö

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen viimeaikaisten tutkimusten mukaan kalastavia henkilöitä on Suomessa ollut vuosittain noin 2 miljoonaa, joista viehekalastajia on ollut arviolta 700 000.

Eduskunnan lakialoitteen (LA 4/1995 vp) pohjalta hyväksytty laki kalastuslain muuttamisesta (1045/1996) muutti viehekalastuksen maksulliseksi yleiskalastusoikeudeksi 1 päivästä tammikuuta 1997 alkaen. Kalastuslain 8 §:n mukaan jokaisella on oikeus harjoittaa yhdellä vavalla, kelalla ja vieheellä viehekalastusta, kuitenkin vetouistelua lisäksi yhdellä painovieheellä tai syvääjällä, lukuun ottamatta lohi- ja siikapitoisten vesistöjen koskia ja virtapaikkoja. Viehekalastusta voidaan nyt harjoittaa joko vesialueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan luvalla taikka vaihtoehtoisesti suorittamalla läänikohtainen viehekalastusmaksu. Läänikohtaisen viehekalastusmaksun lunastavien kalastajien määrää on vaikea arvioida tässä vaiheessa, koska vesialueiden omistukseen perustuva lupajärjestelmä on edelleen voimassa läänikohtaisen viehekalastusmaksujärjestelmän rinnalla.

Läänikohtaista viehekalastusmaksua koskevan uudistuksen yhteydessä kalastuslakiin

lisättiin maksun suorittamista ja valvontaa koskevat säännökset. Kalastuslain 88 §:n 2 momentin mukaan jokaisen 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua viehekalastusta harjoittavan henkilön on suoritettava valtiolle vuosittain viehekalastusmaksu. Viehekalastusmaksua ei kuitenkaan peritä alle 18-vuotiaalta tai 65 vuotta täyttäneeltä eikä viehekalastuksesta, jota harjoitetaan yleisellä vesialueella. Maksuvelvollisuus ei myöskään koske henkilöä, joka on pyynnissä mukana ainoastaan apuhenkilönä eikä osallistu pyyntivälineiden käsittelyyn pyynnin yhteydessä.

Kalastuslain 89 §:n mukaan todistus kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun suorittamisesta on pidettävä mukana kalastettaessa sekä vaadittaessa näytettävä vesialueen omistajalle, kalastusoikeuden haltijalle ja kalastuksenvalvojalle.

Kalastuslain 107 §:n mukaan henkilö syyllistyy kalastusrikkomukseen, jos hän ei ole suorittanut valtiolle säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tositetta suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa.

Viehekalastuksen muututtua maksulliseksi yleiskalastusoikeudeksi on epäselvää, syyll-

listyykö henkilö kalastuslain mukaiseen luvattomaan kalastukseen, jos hän ei ole suorittanut läänikohtaista viehekalastusmaksua. Korkeimman oikeuden vuonna 1986 antaman päätöksen KKO 1986-II-64 mukaan pilkkiongen arvoa ei voitu tuomita valtiolle menetetyksi, koska pilkkionkea ei pidetty kalastuslain 110 §:ssä tarkoitettuna luvattomasti käytettynä pyyntivälineenä, joka tai jonka arvo olisi voitu tuomita menetetyksi valtiolle.

Kalastuslain 96 §:n mukaan poliisilla ja kalastusviranomaisella on oikeus ottaa talteen luvottomassa kalastuksessa käytetyt pyyntivälineet. Samat säännökset koskevat kalastuslain 97 §:n mukaan myös valan tehnyttä kalastusvalvojaa. Edellä mainitun korkeimman oikeuden päätöksen perusteella poliisi tai kalastusviranomaisen ei voisi kuitenkaan ottaa talteen kalastusvälineitä henkilöltä, joka kalastaa ilman suoritettua viehekalastusmaksua, koska talteenotto edellyttäisi luvottoman kalastuksen tunnusmerkistön täyttymistä.

Jos oikeutta kalastusvälineiden talteenottoon ei valvontatilanteessa olisi, voisi ilman maksun suorittamista kalastava selvittää joissakin tapauksissa rikkomuksestaan seuraamuksitta, koska esimerkiksi valan tehneellä kalastusvalvojalla ei ole oikeutta henkilöllisyyden tarkastamiseen.

Kalastuslain 75 §:n nojalla kalastusalue päättää muun muassa lain 11 §:n 2 momentin mukaisista kalastusrajoituksista. Kalastuslain muuttamisen yhteydessä lain 11 §:ään lisättiin uusi 2 momentti, jolloin vanha 11 §:n 2 momentti siirtyi 3 momentiksi. Lain uuden 11 §:n 2 momentin mukaan maaseutuelinkeinopiirin tulee kieltää tiettyjen edellytysten täytyessä 8 §:n mukainen viehekalastus. Kalastuslain 75 §:n viittaus kalastuslain 11 §:ään on tällä hetkellä virheellinen.

Kalastuslain 85 §:n nojalla kalastusalueen tekemästä päätöksestä voi valittaa maaseutuelinkeinon valituslautakuntaan. Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa (154/1950), jäljempänä hallintovalituslaki, säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen. Kalastuslain 123 §:ssä säädetään muutoksenhausta kalastuspiirin päätökseen. Uusi hallintolainkäyttölaki (586/1996) korvasi hallintovalituslain ja ylimääräisestä muutoksenhausta hallintovalitusasioissa annetun lain (200/1966) 1 päivästä joulukuuta 1996 alkaen.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on kalastuksen valvonnan helpottaminen. Lisäksi tavoitteena on muuttaa kalastuslain muutoksenhakusäännökset vastaamaan hallintolainkäyttölain säännöksiä.

Kalastuslain 8 §:ssä tarkoitettua viehekalastusta harjoittavan velvollisuutta suorittaa läänikohtainen viehekalastusmaksu on syytä korostaa lisäämällä lakiin tarkempia säännöksiä kalastamisesta ilman läänikohtaista viehekalastusmaksua. Viehekalastusmaksutta harjoitettavaa kalastusta ei voitane kuitenkaan muuttaa kalastuslaissa tarkoitetuksi luvattomaksi kalastukseksi, koska kyseessä on maksullinen yleiskalastusoikeus, johon jokaisella on oikeus kalastuslain 88 §:n mukaisen maksun suoritettuaan. Ilman suoritettua viehekalastusmaksua kalastava syyllistyy yleisen syytteen alaiseen 107 §:n 7 kohdassa säädettyyn rikokseen.

Uuden läänikohtaisen viehekalastusmaksujärjestelmän käytännön valvontaa voidaan helpottaa, jos kalastusvälineiden talteenotto voitaisiin tarvittaessa suorittaa silloin, kun henkilö ei esitä kuittia läänikohtaisesta viehekalastusmaksusta eikä osoita henkilöllisyyttään. Lakiehdotuksen 96 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen tai valan tehnyt kalastusvalvoja voisi ottaa pyyntivälineet talteen, jos henkilö kalastaa ilman suoritettua viehekalastusmaksua eikä osoita henkilöllisyyttään. Talteen voitaisiin ottaa ainoastaan viehekalastuksessa välittömästi käytetyt pyyntivälineet, kuten vapa, kela ja vieheet. Talteenotto-oikeus ei koskisi venettä tai muuta kulkuvälinettä, josta kalastusta on harjoitettu.

Pyyntivälineiden talteenotto tulisi suorittaa ainoastaan poikkeustilanteissa. Jos viehekalastaja pystyisi osoittamaan henkilöllisyytensä kalastuksen valvojalle luotettavasti, riittäisi toimenpiteeksi se, että kalastajalle kirjoitettaisiin näyttömääräys läänikohtaisen viehekalastusmaksun esittämisestä seitsemän vuorokauden kuluessa.

Lakiehdotuksen 102 §:n 1 momentin mukaan talteenotetut kalastusvälineet olisi luovutettava mahdollisimman pian poliisin säilytettäväksi. Näyttämällä säädetystä ajassa todistuksen suoritettua viehekalastusmaksusta viranomaiselle, henkilö voisi saada talteenotetut kalastusvälineet takaisin. Jos ilman maksettua viehekalastusmaksua kalas-

tavan henkilöllisyys ei selviäsi lainkaan, viranomaisen voisi myydä tavarat kalastuslain 103 §:n säännösten mukaisesti. Kalastuslain 110 §:n mukaan luvattomasti käytetyt pyyntivälineet on tuomittava valtiolle, jos henkilö on syyllistynyt 107 tai 108 §:ssä tarkoitettuun rikokseen. Edellä mainitun korkeimman oikeuden päätöksen mukaan maksullisen yleiskalastusoikeuden käyttöä ei voida pitää luvattoman kalastuksena, jonka perusteella pyyntivälineet olisi tuomittava valtiolle.

Valan tehneiden kalastusvalvojien mahdollisuudet käytännön valvontaan tehostuivat uudistuksen myötä. Mahdollisuus kalastusvälineiden talteenottoon olisi asianmukainen tapa varmistua siitä, ettei viehekalastaja voi selvittää ilman viehekalastusmaksua harjoitettavasta kalastuksesta seuraamuksista.

Lisäksi ehdotetaan korjattavaksi kalastuslain 75 §:n viittaus, jonka mukaan kalastusalueen kokous ratkaisee kalastuslain 11 §:n 2 momentissa tarkoitettut asiat. Kyseinen säännös on tarpeen muuttaa viittaukseksi 11 §:n 3 momenttiin, koska kalastuslain muuttamisen yhteydessä kalastuslain 11 §:ään lisäti uusi 2 momentti, jolloin vanha 11 §:n 2 momentti siirtyi 3 momentiksi. Viittaussäännös on tällä hetkellä virheellinen. Muutoksella ei muuteta voimassa olevaa oikeustilaa, vaan tehdään teknisluontoinen korjaus viittaussäännökseen.

Hallintolainkäytössä noudatettavaa menettelyä säätelää 1 päivästä joulukuuta 1996 alkaen hallintolainkäyttölaki, joka sisältää yleiset säännökset valituksesta ja eräistä

muista hallinto-oikeudellista oikeusturvakeinoista sekä niiden käsittelyssä noudatettava menettelystä. Hallintolainkäyttölaila kumottiin muutoksenhausta hallintoasioissa annettu laki sekä ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annettu laki. Kalastuslain 85 ja 123 §:n viittaukset mainittuihin lakeihin ehdotetaan muutettaviksi viittauksiksi hallintolainkäyttölakiin.

3. Esityksen vaikutukset

Kalastuksen valvonnan säädösten muuttamisella ei ole taloudellisia vaikutuksia julkisen hallinnon kannalta.

Ehdotuksella ei ole ympäristövaikutuksia tai merkittäviä vaikutuksia kansalaisten asemaan.

Ehdotuksella ei ole liittymäkohtia Suomea sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin tai niiden nojalla annettuihin säännöksiin.

4. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 75 §:n 1 kohta, 85 §:n 3 ja 4 momentti, 102 §:n 1 momentti sekä 123 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 75 §:n 1 kohta sekä 85 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1355/1993, sekä

lisätään 96 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 112/1985, uusi 2 momentti seuraavasti:

75 §

Kalastusalueen kokous:

1) ratkaisee 7 §:n 2 momentissa, 11 §:n 3 momentissa, 16 §:n 3 momentissa, 26 §:n 2 ja 4 momentissa, 32 §:n 2 ja 3 momentissa, 37 §:n 2 momentissa, 43 §:ssä, 46 §:n 1 momentissa sekä 79 ja 81 §:ssä tarkoitettut asi-

at;

85 §

Jollei oikaisua suoriteta, voi oikaisun pyytjä hakea päätökseen muutosta valittamalla

60 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemiseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen. Valitusviranomainen voi päättää, että ennen asian lopullista ratkaisemista päätös saadaan panna täytäntöön heti, jos siihen on erityistä syytä eikä täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee niin ikään kalastusalueen päätöksestä tehdyt hallintolainkäyttölain 59 §:ssä tarkoitetut kantelut. Muutoin on ylimääräisestä muutoksenhausta voimassa, mitä sanotussa laissa säädetään.

96 §

Edellä 8 §:ssä tarkoitetussa viehekalastuksessa käytetyt kalastusvälineet voidaan ottaa talteen, jos viehekalastuksen harjoittaja ei valvontahetkellä esitä maksaneensa säädettyä viehekalastusmaksua eikä osoita luotettavasti henkilöllisyyttään.

102 §

Milloin sen, jonka pyydys, saalis tai kulukuväline on 101 §:n taikka kalastusvälineet 96 §:n 2 momentin nojalla otettu talteen, epäillään syyllistyneen tekoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen, on talteen otettu tavara, saalista lukuunottamatta, luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluu-
detta päinsä, on tavarasta ja sen säilytyspaikasta ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten tavara on säilytettävä. Talteen otetusta saaliista säädetään 104 §:ssä.

123 §

Tässä laissa tarkoitetussa asiassa annettuun maaseutuelinkeinopiirin päätökseen ja 106 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saadaan hakea muutosta noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 19 .

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Mca- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 75 §:n 1 kohta, 85 §:n 3 ja 4 momentti, 102 §:n 1 momentti sekä 123 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 75 §:n 1 kohta sekä 85 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1355/1993, sekä lisätään 96 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 112/1985, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

75 §

Kalastusalueen kokous:

1) ratkaisee 7 §:n 2 momentissa, 11 §:n 2 momentissa, 16 §:n 3 momentissa, 26 §:n 2 ja 4 momentissa, 32 §:n 2 ja 3 momentissa, 37 §:n 2 momentissa, 43 §:ssä, 46 §:n 1 momentissa sekä 79 ja 81 §:ssä tarkoitetut asiat;

Ehdotus

75 §

Kalastusalueen kokous:

1) ratkaisee 7 §:n 2 momentissa, 11 §:n 3 momentissa, 16 §:n 3 momentissa, 26 §:n 2 ja 4 momentissa, 32 §:n 2 ja 3 momentissa, 37 §:n 2 momentissa, 43 §:ssä, 46 §:n 1 momentissa sekä 79 ja 81 §:ssä tarkoitetut asiat;

85 §

Jollei oikaisua suoriteta, voi oikaisun pyytäjä hakea päätökseen muutosta valittamalla 60 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen. Valitusviranomaisen voi päättää, että ennen asian lopullista ratkaisemista *moitteenalainen* päätös saadaan panna täytäntöön heti, jos siihen on erityistä syytä eikä täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee niin ikään kalastusalueen päätöksestä tehdyt ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (200/66) 2 §:ssä tarkoitetut kantelut. Muutoin on ylimääräisestä muutoksenhausta kyseisiin päätöksiin voimassa, mitä sanotussa laissa säädetään.

Jollei oikaisua suoriteta, voi oikaisun pyytäjä hakea päätökseen muutosta valittamalla 60 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemiseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä *hallintolainkäyttölaissa* (586/1996) säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen. Valitusviranomaisen voi päättää, että ennen asian lopullista ratkaisemista päätös saadaan panna täytäntöön heti, jos siihen on erityistä syytä eikä täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee niin ikään kalastusalueen päätöksestä tehdyt *hallintolainkäyttölain* 59 §:ssä tarkoitetut kantelut. Muutoin on ylimääräisestä muutoksenhausta voimassa, mitä sanotussa laissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

96 §

Edellä 8 §:ssä tarkoitettussa viehekalastuksessa käytetyt kalastusvälineet voidaan ottaa talteen, jos viehekalastuksen harjoittaja ei valvontahetkellä esitä maksaneensa säädettyä viehekalastusmaksua eikä osoita luotettavasti henkilöllisyyttään.

102 §

Milloin sen, jonka pyydys, saalis tai kulukuväline on 101 §:n nojalla otettu talteen, epäillään syyllistyneen tekoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja tai osakas taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen, on talteen otettu tavara, saalista lukuun ottamatta, luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, on tavarasta ja sen säilytyspaikasta ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten tavara on säilytettävä. Talteen otetusta saaliista säädetään 104 §:ssä.

102 §

Milloin sen, jonka pyydys, saalis tai kulukuväline on 101 §:n taikka kalastusvälineet 96 §:n 2 momentin nojalla otettu talteen, epäillään syyllistyneen tekoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen, on talteen otettu tavara, saalista lukuunottamatta, luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, on tavarasta ja sen säilytyspaikasta ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten tavara on säilytettävä. Talteen otetusta saaliista säädetään 104 §:ssä.

123 §

Tässä laissa tarkoitettussa asiassa annettuun kalastuspiirin päätökseen ja 106 §:ssä tarkoitettuun lääninhallituksen päätökseen saadaan hakea muutosta noudattaen, mitä muutoksen hausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Tässä laissa tarkoitettussa asiassa annettuun maaseutuelinkeinopiirin päätökseen ja 106 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saadaan hakea muutosta noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19.